

Dr. Zora Rutar Ilc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Z UČENJEM UČENJA DO ODGOVORNOSTI ZA LASTNO UČENJE

V središče tokratne številke ponovno postavljamo učenje učenja. S projektom oz. aktivnostmi, ki jih na ZRSS vodi mag. Cvetka Bizjak, ki smo jo povabili k soustvarjanju te številke –, je učenje učenja sistematično zaživelo na več kot 30 šolah, predvsem gimnazijah. S projektom ESS, ki je potekal pred leti, pa so osnovna spoznanja in strategije dosegle še veliko več šol. Nekatere od najbolj znanih strategij, kot so VŽN, Paukova strategija, hevrstike idr., so postale že del vsakdanje pedagoške prakse. Kako jih uporabljajo v slovenskih šolah, prikazuje vrsta člankov učiteljev praktikov.

Kaj je v slovenskem šolskem prostoru, tako zelo odpornem na spremembe, omogočilo, da se ta pristop v praksi »prijemlje« in še več – da ne pojenja kot muha enodnevnica, kot se je to doslej pripetilo mnogim novostim? Od kod tolikšna zavzetost učiteljev in učencev, da v svoje delo uvedejo še »eno metodo več«, še en »dodatek« k »vsega je že preveč«?

Povezano s pristopom formativnega spremljanja, ki ga na ZRSS že tri leta razvijamo skupaj z zavzetimi učitelji »razvojniki« (in k njegovi uporabi spodbujamo tudi v študijskih skupinah) ter skupaj s prav tako sistematičnim razvijanjem uporabe e-portfolia, je učenje učenja postalo ena najbolj obetavnih praks, s pomočjo katerih tudi v slovenskih šolah posvečamo več pozornosti procesom učenja. Pri tem seveda pozornost, usmerjena na procese učenja, poglobljanje, sistematiziranje in uzaveščanje le-teh, ničesar ne odvzema »usvajanju znanj(a)« oz. doseganju ciljev, ampak ravno nasprotno: prispeva h kakovostnejšemu, bolj poglobljenemu in boljše notranje integriranemu znanju ter k doseganju najvišjih taksonomskih učnih ciljev.

Učenje učenja oz. premišljena uporaba strategij učenja učenja pa prispeva še k enemu dragocenemu cilju, ki je pogost v preambulah dokumentov in v strokovnem diskurzu, manj pa ga zaznamo v praksi oz. udejanjenega v življenju. Gre za cilj vzgajati mlade v samostojne in odgovorne osebnosti, zmožne modro upravljati s sabo in svojim učenjem, s prepoznavanjem področij učenja, na katerih je potrebno izboljševanje, in prepoznavanjem tega, v čemer so močni. To pa je pogoj za tako zaželeno zdravo, dobro, a realno samopodobo in pomemben dejavnik zavzetosti za lasten spoznavni razvoj.

Če si res želimo vzgojiti avtorefleksivne, razmišljujoče in samostojne učence, ki so pozorni na to, kako se učijo, ki poznajo svoj proces učenja in ga spremljajo ter načrtujejo, ki se znajo učiti in znanje cenijo, je negovanje učenja učenja nenadomestljivo. Ne le pri posameznih entuziastičnih učiteljih, ne le pri posameznih odzivnih učencih in ne le kot srečno naključje ali dobra volja posameznikov, pač pa kot sistematična kroskurikularna strategija in razvojna prioriteta vse šole!